

•เขียนโดย Administrator•

•วัน•อาทิตย์•ที่ 17 •กรกฎาคม• 2011 เวลา 00:00 น. • - •แก้ไขล่าสุด• •วัน•เสาร์•ที่ 22 •กุมภาพันธ์• 2014 เวลา 18:30 น. •

ก่อนที่พญามังรายเริ่มสร้างเมืองเชียงใหม่ และสถาปนาอาณาจักรล้านนาขึ้นมาใน พ.ศ. ๑๘๓๙

ดินแดนในภาคเหนือของประเทศไทย(ตอนนั้นยังไม่เกิดอาณาจักรสุโขทัย) มีนครอิสระก่อตั้งขึ้นก่อนแล้ว ได้แก่ เมืองพะเยา เมืองลำพูน เมืองลำปาง เมืองน่าน และเมืองแพร์ บรรดาเมืองโบราณดังกล่าวส่วนใหญ่ต่างมีตำนานเล่าขาน จารึก เอกสารอ้างอิงถึงประวัติความเป็นมาของเมืองเป็นจำนวนมาก ตลอดจนมีหลักฐานโบราณคดีสนับสนุนอย่างชัดเจน ทำให้นักประวัติศาสตร์สรุปเรื่องราวการก่อตั้งเมือง วิวัฒนาการของเมืองในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง แต่สำหรับเมืองแพร์เป็นชุมชนขนาดใหญ่เมืองหนึ่งกลับขาดข้อมูลหลักฐานที่แสดงถึงประวัติศาสตรความเป็นมาของการตั้งเมืองที่ชัดเจน ประกอบการขาดผู้สนใจศึกษารวบรวมความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมืองทำให้ชาวแพร์ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงเรื่องราวบรรพบุรุษของตน

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดแพร์เริ่มขึ้นหลังจากชุมชนเมืองแพร์มีขนาดใหญ่ขึ้นจนก่อตั้งเป็นเมือง มีการสร้างคูเมือง กำแพงเมืองอย่างแน่นหนา สามารถป้องกันศัตรูภายนอก และป้องกันน้ำจากแม่น้ำยมเข้าท่วมพื้นที่ลุ่มในเมือง ความโดดเด่นจากสภาพภูมิศาสตร์ที่มีภูเขาสลับซับซ้อนรอบทุกทิศทำให้เมืองแพร์ระยะแรกเป็นนครรัฐอิสระที่ยากจะมีเมืองใดในยุคนั้นมารุกราน

นครรัฐแพร์ ชุมชนโบราณเมืองแพร์ได้เริ่มพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ด้วยการเป็นนครรัฐอิสระเช่นเดียวกับเมืองที่กล่าวข้างต้น ผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำของเมืองคือ เจ้าเมือง เป็นผู้มีอำนาจศิษย์ขาดในการปกครอง และเป็นทีเคารพนับถือของชาวเมือง ผู้นำของเมืองสืบเชื้อสายปกครองเมืองต่อกันมา ตำนานวัดหลวง ตำบลในเวียง ระบุนามเจ้าเมืองแพร์ในยุคที่เป็นนครรัฐ ได้แก่ พ่อขุนหลวงพล ท้าวพหุสิงห์ ขุนพนมสิงห์ ขุนวังสุพล พญาพรหมวงศ์หรือพญาพรหมวังโส และพญาพิระไชยวงศ์ ระยะช่วงนี้ประมาณ ๓๔๘ ปีจนกระทั่งพวกขอมมีอำนาจในแถบนี้เมืองแพร์จึงตกอยู่ภายใต้อำนาจของขอม ซึ่งภายหลังพวกขอมได้ถูกกองทัพของพ่อขุนบางกลางหาว และพ่อขุนผาเมืองขับไล่ออกไป แล้วตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี อิทธิพลของขอมจึงหมดไปจากดินแดนแถบนี้

ชื่อบ้านนามเมือง

เมืองพล นครพล หรือพลนคร เป็นชื่อเก่าแก่ที่สุดที่พบในตำนานเมืองเหนือฉบับโบราณ พ.ศ. ๑๘๒๔ กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

เจ้าเมืองลำปางได้ส่งคนมาติดต่อเจ้านครพลให้ไปร่วมงานนมัสการ และฉลองวัดพระธาตุลำปางหลวง

และจากตำนานพระธาตุลำปางหลวงตอนหนึ่งได้กล่าวถึงเจ้าเมืองพลยกกำลังผู้คนไปขุดหาพระบรมสารีริกธาตุบรรจุไว้ในพระธาตุ แต่ไม่พบ

เมื่อศึกษาตำแหน่งที่ตั้งของนครพลตามตำนานดังกล่าวพบว่าคือเมืองแพร์ ปัจจุบันชื่อพลนครปรากฏในวัดหลวง

เวียงโกศัย หรือโกศัยนคร เป็นชื่อที่ปรากฏในพงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน

ชื่อนี้ใช้เรียกเมืองแพร์ในสมัยขอมเรืองอำนาจที่ชื่อเมืองในอาณาจักรล้านนาเปลี่ยนเป็นภาษาบาลีตามความนิยมในยุคนั้น เช่น นันทบุรี หรือไชย เกลางคันคร

ชื่อเวียงโกศัย น่าจะมาจากชื่อคอยที่ตั้งองค์พระธาตุข่อฮ้อ ซึ่งเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองแพร์ คือคอยโกสียชรรพต หมายถึงคอยแห่งผ้าแพร์

เจ้าเมืองแพร์ตอนที่ ๑

•เขียนโดย Administrator•

•วัน•อาทิตย์•ที่ 17 •กรกฎาคม• 2011 เวลา 00:00 น. • - •ใกล้ล่าสุด• •วัน•เสาร์•ที่ 22 •กุมภาพันธ์• 2014 เวลา 18:30 น. •

เมืองแพล เป็นชื่อที่ปรากฏในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หลักที่ ๑ ด้านที่ ๔ โดยคำว่าแพล น่าจะมาจากศัพท์ชาวเมืองที่มีต่อพระธาตุช่อแพร์ หรือช่อแฮ ที่สร้างขึ้นภายหลังการสร้างเมืองต่อมาจึงได้เรียกชื่อของตนว่า แพล

เมืองแพร์ เป็นชื่อที่คนไทยในอาณาจักรสุโขทัย และกรุงศรีอยุธยาใช้เรียกเมืองแพลและกลายเสียงเป็นแพร์ หรือแพร์ สมัยกรุงศรีอยุธยาชื่อเมืองแพร์ปรากฏเป็นประวัติศาสตร์ เมื่อเกิดสงครามอยุธยา และล้านนา กองทัพอยุธยาเดินทางผ่านช่อเขาพลึงเพื่อไปตีเชียงใหม่

เมืองแป้ เป็นชื่อที่ชาวแพร์ใช้เรียกชื่อเมืองของตนด้วยภาษาคำเมือง คำนี้ผมใช้เรียกจังหวัดตัวเองไปพร้อมกับคำว่าแพร์ แต่คนรุ่นหลังเริ่มจะเรียกเมืองแพร์กันเป็นส่วนใหญ่แล้วครับ แต่คำว่าแป้ก็ยังถือว่าใช้กันอย่างปกติทุกคน

วัดหลวงตำนานยุคพ่อขุนหลวงพล

เจ้าผู้ครองนครเมืองแพร์ เริ่มตั้งแต่สร้างเมือง พ.ศ. ๑๓๐๗ - ๒๔๔๕ (หลักฐานจากหนังสือ ประวัติการสร้างวัดหลวง หรือวัดหลวงสมเด็จ)

พ.ศ. ๑๓๗๑ พ่อขุนหลวงพลราชันดาดาแห่งกษัตริย์น่านเจ้า ได้อพยพคนไทยลื้อ ไทยเขิน ส่วนหนึ่งจากเมืองเชียงแสน ไชยบุรี และเวียงพางคำ ลงมาสร้างเมืองบนที่ราบฝั่งแม่น้ำยมขนานนามว่า "เมืองพลนคร"

พ.ศ. ๑๓๘๗ ท้าวพหลิงห์ (โอรสพ่อขุนหลวงพล)

เจ้าเมืองแพร์ตอนที่ ๑

•เขียนโดย Administrator•

•วันอาทิตย์ที่ 17 กรกฎาคม 2011 เวลา 00:00 น. • - •แก้ไขล่าสุด • •วันเสาร์ที่ 22 กุมภาพันธ์ 2014 เวลา 18:30 น. •

พ.ศ. ๑๔๓๕ ขุนพนมสิงห์

พ.ศ. ๑๕๒๕ ขุนวังสุพล

พ.ศ. ๑๖๑๓ พญาผาวังอินทร์

พ.ศ. ๑๖๕๔ พญาพรหมวงศ์ หรือ พญาพรหมวังโส

พ.ศ. ๑๗๑๙ พญาพีระไชยวงศ์

พ.ศ. ๑๖๕๔ -๑๗๗๓ เมืองแพร์ตกอยู่ในอำนาจการปกครองของขอม ขอมได้เปลี่ยนชื่อเมืองเป็น "นครโกศัย" ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงเรียกว่า "เมืองแพล" ได้เพี้ยนเสียงเป็น "แพร์" ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มาจนทุกวันนี้ ส่วนชาวเมืองแพร์นิยมเรียกตามภาษาพื้นเมืองว่า "เมืองแป้"

พ.ศ. ๑๘๒๕ พญาบอน

พ.ศ. ๑๘๗๘ พญาแสงฟ้าคำวงศ์

พ.ศ. ๑๙๑๘ พญาศรีเมืองมูล

พ.ศ. ๑๙๔๔ พญาเถร (พญาเถร และพญาอุ่นเมืองจากเมืองแพร์เข้ายึดเมืองน่าน และจับเจ้าพญาสุริยจันทะประหารชีวิต ส่วนพญาหุงพระอนุชาของพญาสุริยจันทะทรงหนีไปพึ่งพญาเซลิยง (ศรีสีขนาลัย) หลังจากพญาเถรครองเมืองน่านได้ ๖ เดือน ก็ประชวรเป็นไข้จนสวรรคต พญาอุ่นเมืองจึงขึ้นครองเมืองแทน ต่อมาพญาหุงขอร์พลจากพระญาเซลิยงมาตีเมืองน่านคืนได้สำเร็จ)

พ.ศ. ๑๙๘๒ พญาศรีมิ่งเมือง

เจ้าเมืองแพร์ตอนที่ ๑

•เขียนโดย Administrator•

•วันอาทิตย์ที่ 17 กรกฎาคม 2011 เวลา 00:00 น. - •แก้ไขล่าสุด •วันเสาร์ที่ 22 กุมภาพันธ์ 2014 เวลา 18:30 น. •

พ.ศ. ๑๙๘๖ นางพญาท้าวแม่คุณ

พ.ศ. ๒๐๒๓ พญาศรีบุญเรือง คำข้าย หรือหมื่นสามล้าน

พ.ศ. ๒๐๕๑ พญาสร้อยสุริยะ หรือเจ้าเมืองแพร์สร้อย

พ.ศ. ๒๐๕๓ เจ้าเมืองแพร์จันทรา

พ.ศ. ๒๐๕๗ เจ้าเมืองแพร์คำยอดฟ้า

พ.ศ. ๒๐๙๓ พญาสามล้าน (เชียงใหม่)

พ.ศ. ๒๑๐๑ - ๒๓๑๐ อาณาจักรล้านนาไทย รวมทั้งเมืองแพร์ตกอยู่ในอำนาจของพม่าในฐานะประเทศราชบ้าง เป็นอิสระบ้างขึ้นอยู่กับกรุงศรีอยุธยาบ้าง

พ.ศ. ๒๓๑๑ - ๒๓๑๓ พระยาศรีสุริยวงศ์ (มังไชยยะ หรือพญาเมืองชัย) เป็นเมืองขึ้นกรุงธนบุรี (เมืองแพร์ตั้งอนุสาวรีย์ พระยาเมืองไชย คู่กับพ่อขุนหลวงพลตรง(ใจแก้วแม่หลาย) ตำบลแม่หลาย อำเภอเมือง จังหวัดแพร์

พ.ศ. ๒๓๑๓ - ๒๓๕๒ เป็นเมืองขึ้นกรุงรัตนโกสินทร์

พ.ศ. ๒๓๖๑ เจ้าหลวงเทพวงศ์ขึ้นครอง (สิ้นทอง) พ.ศ. ๒๓๖๑ - พ.ศ. ๒๓๗๓ (๑๒ ปี)

พ.ศ. ๒๓๗๓ เจ้าหลวงอินทรวชิชัย (อินตะวีชัย) พ.ศ. ๒๓๗๓ - พ.ศ. ๒๔๑๔ (๔๑ ปี)

เจ้าเมืองแพรตอนที่ ๑

•เขียนโดย Administrator•

•วัน•อาทิตย์•ที่ 17 •กรกฎาคม• 2011 เวลา 00:00 น. • - •แก้ไขล่าสุด• •วัน•เสาร์•ที่ 22 •กุมภาพันธ์• 2014 เวลา 18:30 น. •

พ.ศ. ๒๔๑๕ เจ้าหลวงพิมพ์สีสาร หรือพิมพ์สาร (เจ้าหลวงขาเค) พ.ศ. ๒๔๑๕ - พ.ศ. ๒๔๓๒ (๑๖ ปี)

พ.ศ. ๒๔๓๒ เจ้าหลวงพิริยเทพวงศ์ (พระยาพิริยวิไชย) พ.ศ. ๒๔๓๒ - พ.ศ. ๒๔๔๕ (๑๓ ปี)

ลำดับยศเจ้านายฝ่ายเหนือมี ๑๔ อันดับ คือ

๑. เจ้าหลวงผู้ครองเมือง

๒. เจ้าอุปราช

๓. เจ้านางวงศ์

๔. เจ้านางบุตร

๕. เจ้าบุรี

๖. เจ้าสุริยวงศ์

๗. เจ้าภาติวงศ์

๘. เจ้านางกนิษฐ

เจ้าเมืองแพร์ตอนที่ ๑

•เขียนโดย Administrator•

•วันอาทิตย์ที่ 17 กรกฎาคม 2011 เวลา 00:00 น. - •แก้ไขล่าสุด •วันเสาร์ที่ 22 กุมภาพันธ์ 2014 เวลา 18:30 น. •

๙. เจ้าราชดน้อย

๑๐. เจ้าราชสัมพันธ์วงศ์

๑๑. เจ้าประพันธุวงศ์

๑๒. เจ้าไชยสงคราม

๑๓. เจ้าราชญาติ

๑๔. เจ้าวรญาติ

บรรดาศักดิ์ข้าราชการฝ่ายเหนือมี ๓ ชั้นคือ

๑. ตำแหน่ง พญา

๒. ตำแหน่ง แสน

๓. ตำแหน่ง ท้าว

เจ้าเมืองแพร์ตอนที่ ๑

•เขียนโดย Administrator•

•วันอาทิตย์ที่ 17 กรกฎาคม 2011 เวลา 00:00 น. - •แก้ไขล่าสุด •วันเสาร์ที่ 22 กุมภาพันธ์ 2014 เวลา 18:30 น. •

ตำแหน่ง จุดสคมภ์ คือ

๑. พญาแสนหลวง (ขุนเวียง)

๒. พญาจำบ้าน (ขุนวัง)

๓. พญาสามล้าน (ขุนคลัง)

๔. พญาเด็กษา (ขุนนา)

วัดพระนอนก่อนการสร้างเมืองแพร์